

R

RIKS
TEATRET

Vigdis Hjorth

LEVE POSTHORNET!

K

S

KJÆRE PUBLIKUM

Alle har vi vel et romantisk forhold til posten? Og alle er vi vel smertelig klar over at det ikke går an å skru klokken tilbake til den tiden da ting tok tid, da vi kunne tenke lange tanker før vi formulerte dem med penn på et stykke papir og vi kunne gå og vente dager og netter på et brev i postkassen?

Det er ikke dette Leve posthornet! handler om. Vigdis Hjorth er ingen romantiker. Som i nesten alt hun skriver, tar hun et stykke hverdags-Norge og løfter det opp på et høyere plan, og lar oss bli kjent med enkeltmennesker som kjemper med å finne fotfeste.

Det var helt naturlig for meg å koble regissør Marit Moum Aune til dette prosjektet. Helt siden Marit kom til meg på Nationalteatret i 1999 og ville dramatisere Genanse og verdighet av Dag Solstad, har hun vist et eget håndlag med å

overføre romaner til teater. Med sin gode evne til å analysere samtiden og sin robuste humor har hun utviklet et helt umiskjennelig og lekent sceneuttrykk.

Marit har hele tiden påpekt at Leve posthornet! er et viktig innspill i Grunnlovsjubileet 2014. Både Posten og Riksteatret har vært viktige byggesteiner i byggingen av det nye Norge. Hvis jeg allikevel skal tillate meg å være litt romantisk til slutt, så vil jeg sitere Vigdis Hjorth:

«Det gjelder å være modig, i det store og i det små.»

Ellen Horn
Teatersjef, Riksteatret

A dark, atmospheric photograph of a hallway. A beam of light from an open doorway on the left illuminates a portion of the floor, creating a strong contrast with the surrounding darkness. The walls and ceiling are mostly in shadow, with some faint vertical lines suggesting architectural details. The overall mood is mysterious and somber.

«DET ER SÅ
MANGE SOM
BOR I KJELLEREN
HOS SEG SELV,
TIL TROSS FOR
AT DET ER LEDIG
I DE ØVERSTE
ETASJER»

LIVET BAK

Cathrine Sandnes møter

Marit Moum Aune

ORDENE

Si «postdirektivet», og ti av ti mennesker sovner før du har rukket å fullføre stavelsene. Fortell om livene som blir berørt av denne endringen – og plutselig skjønner man at beslutningene i Brussel handler om deg og meg og måtene vi lever livet vårt på.

Noen mennesker er så opplagt skapt for hverandre at man tar det for gitt at de er et par allerede. Sånn er det med regissør Marit Moum Aune og forfatter Vigdis Hjorth. De deler det samme utadvendte, energiske uttrykket, en sans for humor de ikke ser noen grunn til å underspille, i kombinasjon med et skarpt blikk og et stort alvor som det iblant kan ta tid å oppdage. I så måte er det mer overraskende at de to ikke har funnet sammen før, enn at de nå gjør det med en oppsetning som handler om «innføringen av EUs tredje postdirektiv» – et tema som verken er et åpenbart førstevalg for en roman, enn si særlig egnet til å lage medrivende teater av.

– I oppsetningen følger vi utviklingen til Ellinor, sier Marit Moum Aune. – Hun er en skikkelse jeg syns jeg ser overalt for tiden, hun er et menneske som nesten ikke tør puste av redsel for livet som ligger rett foran henne, hvor forventningene er at livet skal være optimalt, som ikke våger å velge den lille kjærligheten fordi det kanskje finnes noe bedre, og som er ute av stand til å si «jeg elsker deg» fordi det er så banalt og flaut.

«Effektiv kommunikasjon»

I utgangspunktet er Ellinor en draktkledd kommunikasjonsrådgiver av den typen man kan lese om i Dagens Næringsliv eller se i bakgrunnen når politikere samles. I Leve posthornet! skal hun lære de postansatte å skrive kronikker og opptre i media. Så opplever hun at det er hun som må lære å kommunisere av dem. Den malen for «effektiv kommunikasjon» som hun er leid inn for å lære bort, som handler om å si det samme om og om igjen – uavhengig av spørsmålet – viser seg rett og slett å være et meningsløst språk.

- Det politiske språket, kommunikasjonsbransjens språk og det økonomiske språket har tradisjonelt sett hatt til felles at de premierer talemåter som lager avstand, påpeker regissøren. - Men det er når noen klarer å oversette disse rapportene til et budskap, når de snakker til hjertene og uten redsel for å bli beskyldt for å være banal eller naiv, at maktesløshet kan bli til motmakt.

Ibsen møter Bridget Jones

Ifølge Marit Moum Aune er Ellinor snarere et menneske som er skapt av sin tid, enn en representant for forestillingen om at «menneskenes hjerter forandres aldeles intet i alle dager.» For om lengselen etter et fellesskap er allmennmenneskelig, er det samtidig noe tidstypisk i skildringen av det ensomme mennesket i velstandssamfunnet.

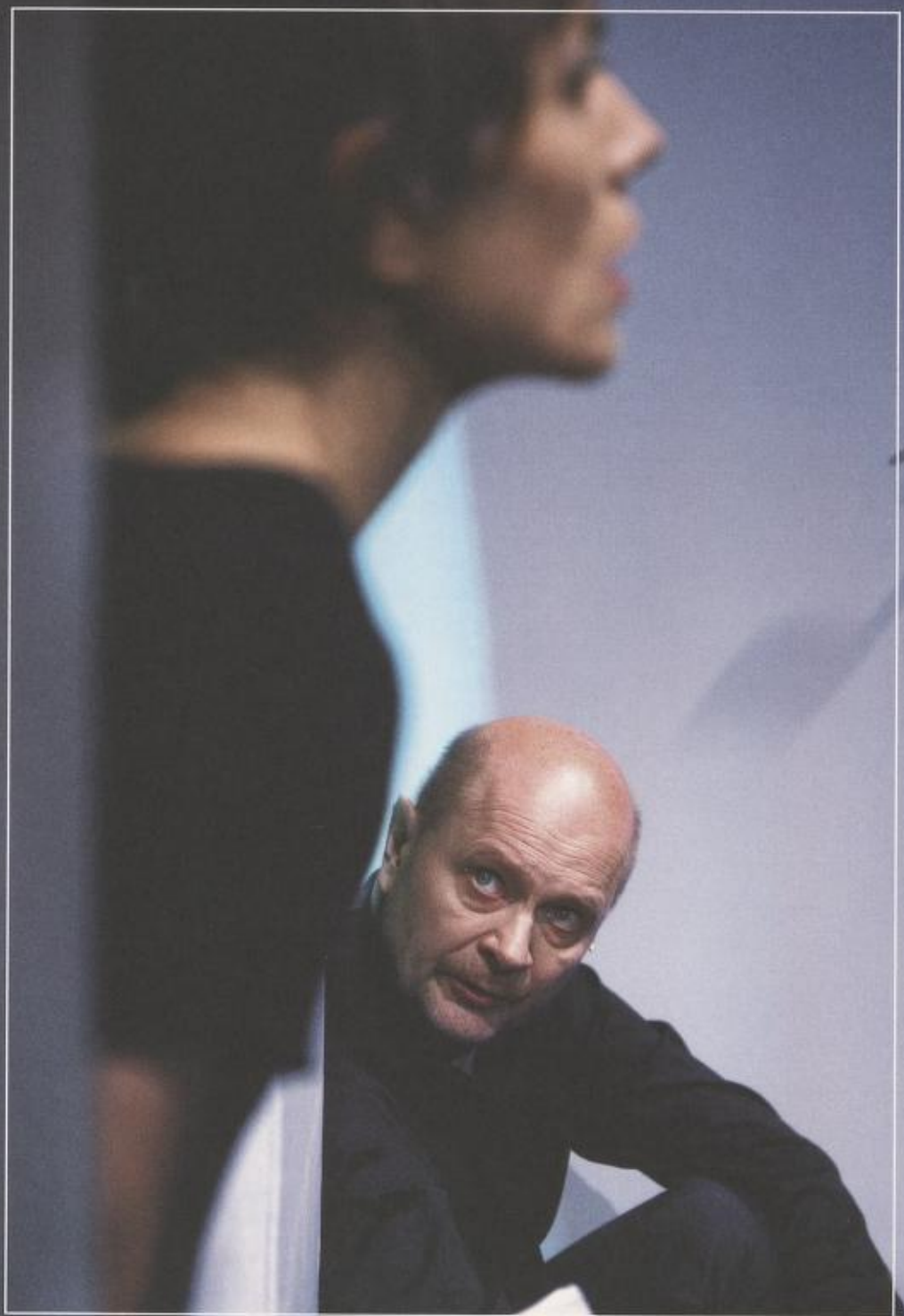
- Det er som hos Ibsen: Det er en undersøkelse av hva som skjer psykologisk med mennesker under nettopp disse samfunnsforholdene. I det ligger det en holdning om at samtidige forhold påvirker psyken, at mennesker endrer seg under gitte forutsetninger. Men i motsetning til hos Ibsen er det også et snev av en Bridget Jones-aktig humor her. Det er dét som er så fascinerende med Vigdis Hjorth: Hun er så utrolig frodig. Men at hun er morsom, betyr ikke at det hun skriver er mindre intelligent. Det er en tung, filosofisk bunn i alt hun skriver. For der andre kan utgi seg for å være intelligente, men i bunn og grunn være ganske banale, er Vigdis Hjorth helt motsatt.

«DET ER
OGSÅ ET SNEV
AV EN BRIDGET
JONES-AKTIG
HUMOR HER.»

Leve distriktene

Selv om forestillingen kretser rundt Ellinor som en tydelig hovedperson, med en indre utvikling, har ensemblet gjort grundig research både rundt postdirektivet og kommunikasjonsbransjen. Det ene de har oppdaget er at Vigdis Hjorths skildring av avstemningen på Arbeiderpartiets landsmøte er historisk og emosjonelt korrekt skildret. Det andre er en lett sjokkartet opplevelse av hvor direkte kommunikasjonsbyråene griper inn i demokratiske prosesser og beslutninger. Det tredje er at postdirektivet faktisk er viktig. Ikke bare for Ellinors psykologiske utvikling, men også for samfunnet.

–Det ene jeg ønsker å oppnå med denne oppsetningen, på et personlig nivå, er at mennesker skal våge å snakke mer direkte til hverandre, selv om det er banale og naive setninger. Selv om det høres ut som klisjeer. At man kan si at man er glad i søsteren sin, uten å tenke at det er flaut å ordlegge seg på den måten. Og så håper jeg at noen blir kritiske til postdirektivet etter å ha sett forestillingen. Du vet, distriktspolitikken er den viktigste grunnen til at Oslo ikke er blitt en by med to millioner innbyggere. Postdirektivet er en liten del av den helheten som bidrar til at by og land går så godt hand i hand. Jeg syns det er viktig at det koster det samme å sende et brev i Finnmark som det koster i Oslo. Nettopp fordi jeg bor i by, elsker jeg norsk distriktspolitikk.

DEN MENNESKELIGE

Av Toril Moi

KOMEDIE

Som tenåring leste Vigdis Hjorth Brecht. Av ham lærte hun at en må ta til motmæle. Da hun ble voksen, leste hun Kierkegaard. Av ham lærte hun å være modig. Både som ung og som voksen, leste hun Tove Ditlevsen. Av henne lærte hun at lidelsen lindres når en finner ord for den.

Men dermed kommer også spørsmålet om hva som kan skje når en ikke finner uttrykk for det en ser, opplever, føler. Det usagte, det uttrykte, det vi rett og slett ikke klarer å finne ord for, opptar Hjorth intenst. For her handler det om å overleve. Uten ord går vi til grunne. I romanen Tredje person entall går hovedpersonen Hulda Kråkefjær under fordi hun ikke klarer å uttrykke smerten hun føler. Hjorth har skrevet at Hulda er svaret på spørsmålet: «Hvordan ville det ha gått med meg om jeg ikke kunne skrive skjønnlitteratur?»

Som forfatter er Vigdis Hjorth personlig, eksistensiell og engasjert. Hun vil at skriften skal forandre livet. Men det gjør den bare om forfatteren klarer å finne de rette ordene, og de kommer bare når hun klarer å se på virkeligheten — verden, andre mennesker, seg selv — med et oppmerksomt blikk.

For den britiske forfatteren og filosofen Iris Murdoch er oppmerksomhet det samme som et «kjærlig og rettferdig blikk». Et slikt blikk får oss til å se verden slik den er. Det er det beste vi mennesker kan mobilisere når vi skal forsøke å komme fram til sannheten om en person eller en situasjon. Å finne de rette ordene for det vi ser når vi ser på verden med åpen og avventende oppmerksomhet, er en kunst. Men det er også en moralsk handling.

Leve Posthornet! handler nettopp om hvordan hovedpersonen utvikler evnen til å se, til å bli oppmerksom på verden. Fortellingen om Ellinor, en «kommunikasjonsrådgiver» som helt har mistet grepet på sitt eget språk, som bokstavelig talt ikke ser klart når hun ser ut av vinduet, som er ute av stand til å føle noe spesielt for andre mennesker er en dyptlodgende og vittig allegori over det postmoderne samfunnets fremmedgjorte forhold til språket.

Tittelen «Leve posthornet!» kommer fra Kierkegaard, som legger vekt på det uforutsigbare og spontane i posthornets lyd. Posthornet er instrumentet som nekter å følge et partitur, som unngår gjentagelsens tvang. Posthornet står for det levende, det som bryter gjennom glassveggen mellom

språket og virkeligheten. I løpet av romanen klarer Ellinor å finne fram til både språk og handling: hun lærer å mene det hun sier, og jobbe med noe hun tror på. Hun får et langt mer ekte forhold til språket. Hun begynner å legge merke til andre mennesker. Hun blir etter hvert i stand både til å lære av andre, og til å føle noe for dem. Livet får mer mening, og Ellinor blir rett og slett et bedre menneske.

Mange kritikere i dag ser ned på litteratur som ender slik. Er det ikke noe fundamentalt falskt ved en slik slutt? For sannheten om tilværelsen er jo at ondskap og grusomhet finnes overalt, og at vi alle skal dø.

Er det ikke litt uansvarlig å fortape seg i troen på at det faktisk går an å forbedre seg, at det går an å bli litt mer til stede i tilværelsen, å handle politisk, å bety noe for andre?

Slike reaksjoner glemmer at det finnes to sannheter om menneskelivet: det er sant at døden innhenter oss alle. Men det er like sant at livet går videre. De gamle grekerne hadde to masker for teateret: den komiske og den tragiske. Tradisjonelt ender komedien med ekteskap, tragedien med død. Komedien fremhever kreativiteten, livskraften og kjærligheten, tragedien dødens og ødeleggelsens uavvendelighet. De to

teatermaskene viser at vi må forsøke å forstå begge sider av eksistensen, at det komiske ikke er mindre seriøst eller mindre viktig enn det tragiske.

Teoretisk sett skulle vi derfor sette like stor pris på komisk som på tragisk litteratur. Men det gjør vi ikke. Både kritikere og litteraturforskere har en sterk tendens til å oppvurdere det tragiske og nedvurdere det komiske. Det gjelder ikke minst i Norge. Mens engelskmennene har en robust komisk tradisjon som begynner med Chaucer og Shakespeare og fortsetter med forfattere som Henry Fielding, Jane Austen, E. M. Forster og Zadie Smith, dominerer ensomheten og døden, tausheten og uutsigeligheten den norske litterære kanon fra Ibsen til Solstad og Fosse. Norsk kvinnelitteratur sliter med det samme problemet. Kontrasten mellom Amtmannens døtre, Camilla Colletts melankolske visjon om ensomhet og kjærlighetssorg, og Jane Austens Stolthet og fordommer er slående.

Vigdis Hjorth er noe så sjeldent som en norsk komisk forfatter. Det betyr ikke at hun skriver farser og situasjonskomikk, men at hun anlegger et komisk perspektiv på eksistensen. Hjorths personer utviser intensitet, livsglede, nysgjerrighet, sulthet på erfaring. De har mot og vilje til å reise seg opp fra ydmykelsen, og gå videre. Som sin forfatter, har de forstått at livet handler om å være i stand til å fortsette og til å forbedre seg, og at for å få det til må vi utvikle et språk som griper virkeligheten. Norsk litteratur trenger Vigdis Hjorth.

«VIGDIS HJORTH
ER NOE SÅ
SJELDENT SOM
EN NORSK KOMISK
FORFATTER.»

LEVE POSTHORNET!

Av Vigdis Hjorth

Dramatisert av Toril Solvang

ROLLER OG SKUESPILLERE

Ellinor

Anne Ryg

Margrethe

Asfrid Bessa

Postkomsjef

Ulla M. Broch

Rolf

Eindrive Eidsvold

Rudolf Karena Hansen

Helge Helseth

Truls

John S. Kristensen

Stein

Kristian Støvind

KUNSTNERISK TEAM

Regissør

Marit Moum Aune

Scenograf

Even Børsum

Kostymedesigner

Ingrid Nylander

Lysdesigner

Ola Bråten

Lyddesigner

Nils Wingerei

Koreografisk

assistent

Kristian Støvind

Dramaturger

Toril Solvang

Tine Thomassen

Suffler og produksjons-

assistent

Ilene Myrann Sørbee

Produsent

Emnet Kebreab

Inspisient og

turnéleder

Ole Lillo-Stenberg

PÅ TURNÉ

Oppsetningsleder

Daniel Rønning

Lysmester

Kai Roger Havn

Lydmester

Edle Hanto

Maskeansvarlig

Erika Brathole

Kostymeansvarlig

Marianne Kjelstad

Rekvisitør

Linda Bucheli

SPILLETID CA 1 TIME OG 40 MINUTTER (INGEN PAUSE).

Urpremiere i Oslo, Nydalen

30. januar 2014

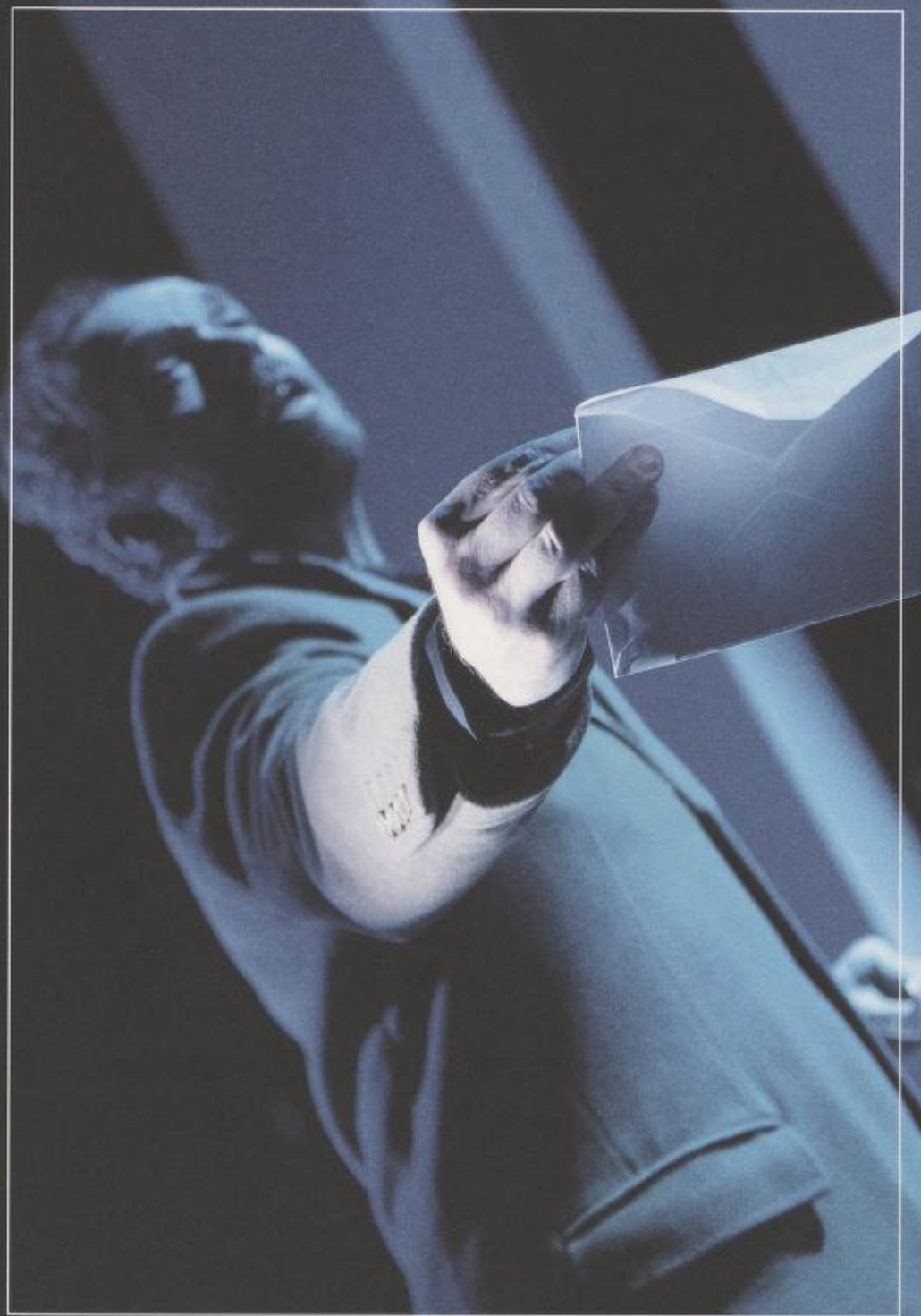
Turnépremiere på Nøtterøy

4. februar 2014

I forestillingen spilles utdrag fra Jens Stoltenbergs åringstale under Arbeiderpartiets landsmøte i 2011 og Tore Eikeland's innlegg i debatten om EUs tredje postdirektiv. Tore Eikeland var leder for AUF i Hordaland og et av ofrene på Utøya i 2011. Lyddroppaket er gjengitt med tillatelse fra Eikeland's familie.

Takk til forbundsleder i Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund Odd-Christan Øverland, Torbjørn Leidal i Strategisk kommunikasjon AS, Pia Guldbranden, Kristine Kallset og Øyvind Wennesland i Arbeiderpartiet og Beate Svenningsen.

Leve posthornet! er produsert av Riksteatret. Et samarbeid med Nasjonalballetten og Den Norske Opera & Ballett. I programredaksjonen Ellen Horn, Marit Moum Aune, Tine Thomassen, Toril Solvang og Mette Hægeland Blom (red.). Foto Fredrik Arff. Trykk 07 Media AS. Opplag 2000.

RYG

ANNE

debuterte på Nationalteatret etter at hun gikk ut fra Statens Teaterhøgskole (1991). Senere har hun også vært tilknyttet Det Norske Teatret, blant annet i Fuglane og Bikubesong og på Riksteatret i Anna Karenina og Bikubesong. Anne har bred erfaring fra teater, film og TV, blant annet NRK-seriene Soria Moria, Svarte penger, Hvite løgner, Taxi og Halvbroren, samt kinofilmene Gymnaslærer Pedersen, Titanics ti liv og 37 ½. Hun har også vært å høre i NRK radios satireprogram Hallo i uken.

BROCH

ULLA MARIE

er utdannet fra Nordisk Teaterskole i Danmark (1992-95) og The Arts Ed School i England (1996) og har medvirket i en rekke oppsetninger ved de fleste av landets teatre. Av roller kan nevnes Solveig i Hålogaland Teaters oppsetning av Knut Nærums PEER!, Baronen i JEPPE ved det samme teatret, Penelope i Homers Odysseen ved Nationalteatret, og i oppsetningen I morgen var jeg alltid en løve i Anne-Karen Hyttens regi. Ulla har vært en sentral del av Jo Strømgren Kompani og turnert verden rundt i oppsetninger som Klosteret, Orkesteret, Eksperimentet og The Kitchen. Hun har også erfaring fra TV- og film, mange husker henne nå sist fra NRKs julekalender Jul i Svingen.

EIDSVOLD

EINDRIDE

er utdannet ved Statens Teaterhøgskole (1987), og har siden hatt en rekke roller på Nationalteatret, der han er fast ansatt. Av roller kan nevnes Osvald i Gengangere, tittelrollene i Holbergs Erasmus Montanus og Molières Tartuffe, Gregers Werle i Vildanden, Ejlert Løvborg i Hedda Gabler, Rosmer i Rosmersholm, K i Styrтет engel og roller i Jeg forsvinner, Bankerått og Livet er en liten dings. Eindrive har også medvirket i filmer som Hamsun, Maskeblomstfamilien og Victoria. I 2005 spilte han Sam Eyde i Riksteatrets Birkeland & Eyde.

KRISTENSEN

JOHN S.

har jobbet med teater, TV og film siden han ble utdannet fra Statens Teaterhøgskole i 1978. I perioden 1990 – 97 var han teatersjef ved Hålogaland Teater. Mange kjenner ham fra TV-serier som Himmelblå, Soria Moria og Brigaden og filmer som Veiviseren, Kautokeinoopprøret og Reprise. Av roller ved norske teatre kan nevnes Rosmer i Rosmersholm, Peter i Blackbird, Squeers i Nicholas Nickleby, Doktoren i Ett drømspel, Dr. Relling i Vildanden og Mack i Pan.

STØVIND

KRISTIAN

er utdannet ved Den Norske Operas Ballettskole (1995) og Ballettzentrum i Hamburg (1997) og er i dag fast ansatt som danser ved Nasjonalballetten. Av roller i utvalg kan nevnes: Danceny i Farlige forbindelser, Mercutio og Benvolio i Romeo og Julie, Gremio i Troll kan temmes, Caliban i Stormen, Tor i Volven, Bottom i En midsommernattsdrøm og Kapteinen i Woyzeck. Han har jobbet med koreografer som Lightfoot León, Glen Tetley, Jiri Kylián, William Forsythe, Ingun Bjørnsgaard, Jo Strømgren, Kjersti Alveberg, Marco Goecke og Mats Ek. I 1999 mottok han Esso-prisen. Kristian har også koreografert for Nasjonalballetten, bl.a. til åpningsgallaen for det nye Operahuset og enakterne Salt kysst, syrlig smil og søt musikk og Is-slottet, som begge ble nominert til Kritikerprisen.

MOUM AUNE

MARIT

Regissør

har utmerket seg som en av landets mest ettertraktede regissører og mottatt en rekke priser for sine oppdrag for de fleste av landets scener. I de senere årene har hun blant annet satt opp Stort og stygt på Det Norske Teatret (nominert til Kritikerprisen), Scener fra et ekteskap ved Oslo Nye Teater, Peer Gynt på Trøndelag Teater og Spelet om Heilag Olav på Stiklestad. Hun har utmerket seg med å dramatisere romaner som Genanse og verdighet for Nationaltheatret, Få meg på, for faen! på Det Norske Teatret og Nåde på Riksteatret. Dette året er hun også aktuell som hovedregissør for NRKs nye storsatsning Kampen for tilværelsen, og en ny forestilling med Nasjonalballetten som skal spilles på Operæns hovedscene. I 2013 mottok hun Liv Ullmann-prisen.

BØRSUM

EVEN

Scenograf

har arbeidet som scenograf siden 1995 og han har hatt oppdrag ved de fleste norske scener. Av oppsetninger kan nevnes Jungelboka ved Det Norske Teatret, Mor Courage og Kong Lear ved Den Nationale Scene, Sonny og Det tusende hjerte ved Rogaland Teater, Hamlet ved Nationaltheatret. Ved Oslo Nye Teater var han scenograf på Les Misérables, Elektra, West Side Story og Scener fra et ekteskap. Ved Trøndelag Teater har han arbeidet med Romeo og Julie, Chicago og nylig med Peer Gynt. Høsten 2013 laget han scenografien til Navid – Each One Teach One ved Riksteatret.

NYLANDER

Kostymedesigner

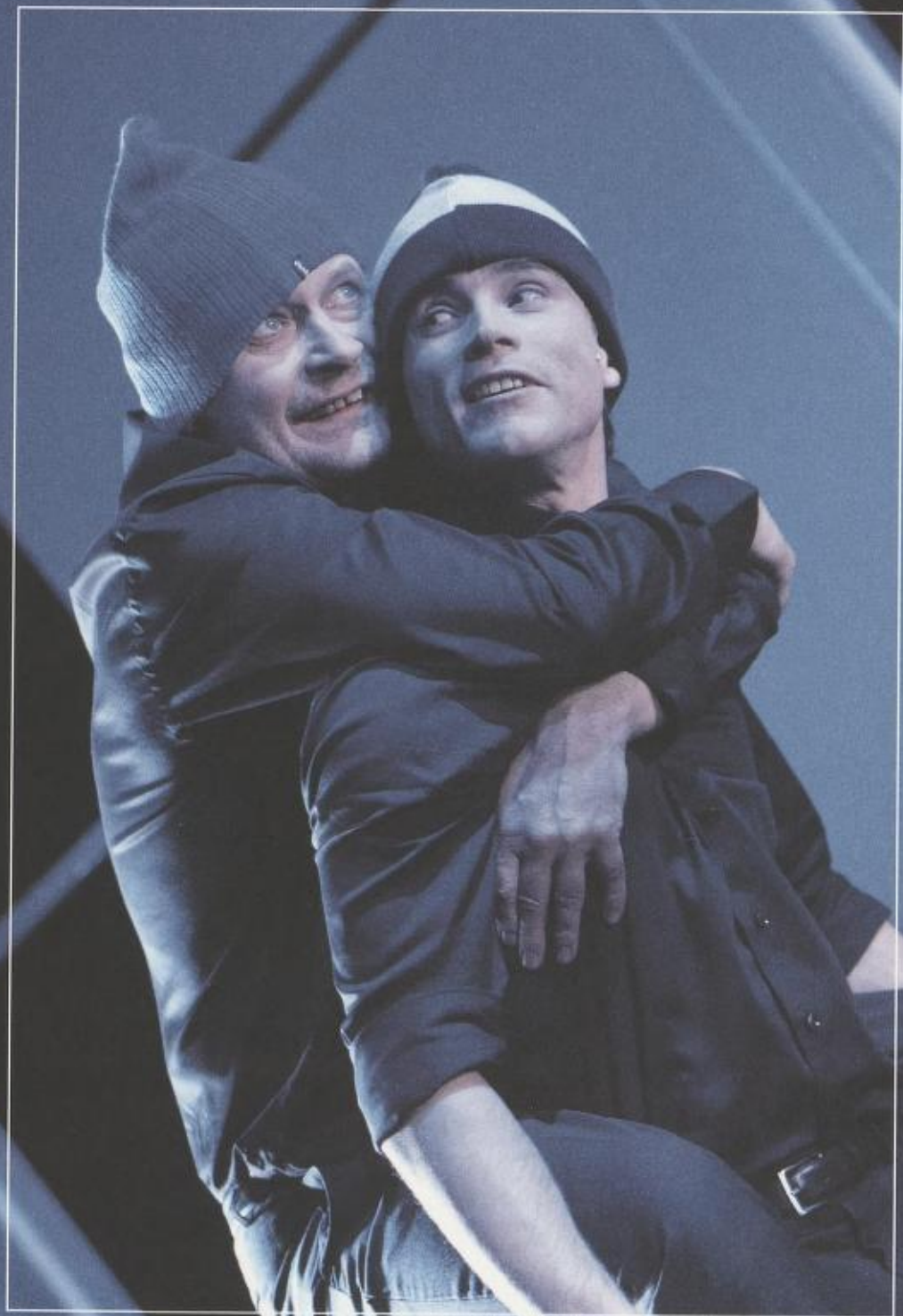
er utdannet ved Statens kunst- og håndverksskole. Hun har hatt kostymeansvar for en rekke forestillinger ved de fleste norske teatre, blant annet Hamlet, Brødrene Løvehjerte og Sporvogn til begjær på Nationaltheatret; Mesteren og Margarita og Sonny på Rogaland Teater; Alice i eventyrland og Mor Courage på Den Nationale Scene; Romeo og Julie og Peer Gynt på Trøndelag Teater; Jungelboka og Shock-headed Peter på Det Norske Teatret; La Cage aux Folles, Lærere for livet og Postkort fra Lillebjørn på Oslo Nye Teater; og Gjengangere og Sangen om den røde rubin ved Riksteatret. Hun har også vært kostymedesigner for filmen Jakten på nyrestein. I 2004 mottok hun Heddaprisen for beste kostyme for forestillingen La Cage aux Folles.

SOLVANG

Dramaturg

jobber som dramatiker og instruktør. Hun har utdannelse fra Dramatiska institutet i Stockholm fra dramatiker/dramaturglinjen, en master i dramaturgi fra Universitetet i Århus og en cand. mag-grad fra Universitetet i Bergen. Toril har blant annet satt opp Linus og Sirkusfuglene med Hedmark Teater (regi) og Lillemia ved Ferske Scener (manus), Medeas barn på Hålogaland Teater (regi), Jeg er den eneste som har vært på månen for HINT (manus) og Morten 11 år (manus). Denne våren er hun aktuell med Hvem bestemmer? på Barneteatret Vårt i Ålesund (manus og regi). Hun har også oversatt Lærere for livet og Scener fra et ekteskap for Oslo Nye Teater.

OLA
BRÅTEN

Lysdesigner

har gjort lysdesign på en rekke produksjoner i Norge og utlandet, blant annet Jesus Christ Superstar, Den hemmelige hagen, Don Carlos, Skatten på sjørøverøya, Abrahams barn, Enron og Next to Normal på Det Norske Teatret; Ylajali på Rogaland Teater; Fredlaus på Hålogaland Teater; Isadora Now for Joyce SoHo, NYC; Each One Teach One og Soloppgang i Riga på Riksteatret; Peer Gynt på Gålå Amfiteater; Byggmester Solness på Teater Ibsen; Sound of Music på Edderkoppen Teater; og Pinocchio på Teater Manu. Bråten er også gjesteforeleser på Statens Scenekunsthøyskole i København og har en MFA i Theatre Design fra Yale University.

NILS
WINGEREI

Lyddesigner

er utdannet innen lyddesign og lydteknologi ved Liverpool Institute of Performing Arts (LIPA) (2005-2008). Av tidligere produksjoner kan nevnes Hvem er redd for Virginia Woolf? ved Riksteatret, Rockeulven og Folk og røvere i Kardemomme by ved Nationaltheatret og Peer Gynt ved Torskovteatret.

Pris kr 40,-

TURNÉPLAN 2014

30/1	Oslo	1/3	Tynset
4/2	Netterøy	3/3	Gjøvik
5/2	Horten	4/3	Fagernes
6/2	Bø i Tele.	5/3	Elverum
8/2	Notodden	7/3	Kongsvinger
9/2	Skien	8/3	Fredrikstad
10/2	Risør	9/3	Askim
11/2	Arendal	16/3	Kirkenes
12/2	Mandal	17/3	Vadsø
13/2	Lyngdal	19/3	Tromsø
15/2	Egersund	21/3	Finnsnes
16/2	Aksdal	22/3	Harstad
17/2	Bømlo	23/3	Narvik
18/2	Os	24/3	Stokmarknes
20/2	Sogndal	25/3	Svolvær
22/2	Førde	27/3	Bode
23/2	Sandane	30/3	Kolvereid
24/2	Ålesund	31/3	Namsos
25/2	Molde	1/4	Steinkjer
26/2	Oppdal	2/4	Stjørdal
27/2	Melhus	4/4	Biugn
		5/4	Orkanger
		6/4	Røros
		7/4	Otta

Kjøp billetter på www.riksteatret.no
Se filmer fra forestillingene våre
og meld deg på vårt nyhetsbrev.

Hele landets teater

DNB